

податкового законодавства може бути поширена і на суми відшкодування амортизаційних відрахувань підприємств харчової промисловості. Тобто, шляхом внесення змін до Закону України "Про податок на додану вартість" [8], можливим є звільнення від нарахування податкових зобов'язань, сум, отриманих на спеціальний банківський рахунок, що призначені для відшкодування зносу основних засобів. Однак витрачання цього своєрідного фонду повинно також бути регламентованим, а саме – лише на закупівлю нового виробничого обладнання.

Для здійснення розподілу суми виручки від реалізації продукції (послуг) на безпосередньо виручку та на суму відшкодування амортизації можна запропонувати два основних шляхи:

- списання щомісяця з виручки від реалізації на спеціальний рахунок сум в межах нарахуваної за місяць амортизації основних виробничих фондів основної діяльності (тобто в межах дебетового обороту за місяць по рахунку 364 "Розрахунки по відшкодуванню амортизації (зносу) основних виробничих засобів");

- визначення норми амортизації на кожну одиницю продукції з метою множення даної норми на кількість реалізованих за місяць одиниць і, таким

чином, формування амортизаційного фонду.

Перший з пропонованих методів є більш простим, однак відкриває широке коло дій для зловживань, чого не скажеш про другий метод, недоліком якого вважаємо значну трудомісткість.

Висновки. В умовах інтенсивного впливу наслідків фінансової кризи розвиток стратегічно важливих галузей економіки є вкрай необхідним. Харчове виробництво, як одне з найбільш пріоритетних в Україні та Одеському регіоні, повинно отримати додаткові пільги та стимули для активізації розвитку. Застосування "касового" методу визнання амортизаційних відрахувань дозволить створити на пільгових умовах фонд фінансування інвестицій в основний капітал виробничих підприємств. До того ж застосування пропонованої методології, на нашу думку, зробить економічно виправданим застосування методів прискореної амортизації, підвищить достовірність фінансової звітності. Відновлення відтворювальної функції амортизації за пропонованим нами шляхом несе в собі збільшення економічних вигід для вітчизняних товаровиробників, однак може істотно ускладнити обліковий процес.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Варналій З.С. Тіньова економіка: сутність, особливості та шляхи легалізації. Режим доступу (http://www.niss.gov.ua/book/tyn_ekon/dod/D7.doc)
2. Лайко О.І. Види та шляхи відтоку інвестиційних ресурсів за кордон // Экономические инновации: Сб. науч. трудов. – Вип. 24. – Одесса: ИПРЭИ НАН Украины, 2005. – С. 160 – 167.
3. Дані офіційного сайту Державного комітету статистики в Одеській області. Капітальні інвестиції за джерелами фінансування. Режим доступу (http://www.od.ukrstat.gov.ua/stat_info/invest/invest3.htm)
4. Дані офіційного сайту Державного комітету статистики України. Капітальні інвестиції за джерелами фінансування. Режим доступу (http://www.ukrstat.gov.ua/operativ/operativ2008/ibd/kindj/infin_u.htm)
5. Дані офіційного сайту Державного комітету статистики в Одеській області. Інвестиції в основний капітал за видами економічної діяльності. Режим доступу (http://www.od.ukrstat.gov.ua/stat_info/invest/invest2.htm)
6. Наказ Міністерства фінансів України Про затвердження положення (стандарту) бухгалтерського обліку 7 "Основні засоби" N 92 від 27 квітня 2000 р.
7. Закон України « Про оподаткування прибутку підприємств» № 334/94-ВР від 28.12.1994
8. Закон України «Про податок на додану вартість» № 168/97-ВР від 01.04.1997
9. Закон України « Про Державний бюджет України на 2009 рік» № 835-VI від 26.12.2008
10. Кабінет Міністрів України. Програма діяльності “Подолання впливу світової фінансово-економічної кризи та поступальний розвиток”, затверджена 25.12.2008 р.

УДК 330.341.1:05.936.3(477.74)

ДОРОШЕНКО І.О., асистент

Одеська національна академія харчових технологій, м. Одеса

НАУКОВО-ТЕХНІЧНИЙ ПОТЕНЦІАЛ ПІДПРИЄМСТВ ОДЕСЬКОЇ ОБЛАСТІ: СТАН, ПРОБЛЕМИ, ПЕРСПЕКТИВИ

У статті проведено аналіз стану науково-технічного потенціалу підприємств Одеської області, розглянуто проблеми фінансової підтримки

інноваційної діяльності та запропоновано ряд заходів для покращення економічних показників господарювання інноваційних підприємств.

Ключові слова: інноваційний шлях розвитку, інноваційна діяльність, інноваційні підприємства, науково-технічний потенціал області, цільове фінансування інноваційних підприємств.

In this article has been conducted the analysis of Odessa region enterprises scienty-technical potential, the financial support problems of innovation business have been considered and have been proposed some arrangements for improvement activity economical figures of innovation enterprises.

Key words: innovative development way, innovation business, innovation enterprises, scienty-technical potential of region, the goal finance of innovation enterprises.

Вступ. На сьогоднішній день, коли провідні держави вже вийшли на рівень постіндустріального розвитку, а Україна все ще бореться з кризою економіки індустріального типу, конче необхідним є пошук шляху розвитку в напрямку до моделі економіки країн-лідерів [1].

Таким шляхом, на нашу думку, є інноваційний, але в Україні ще й досі не створено ефективний механізм інноваційної діяльності як на державному, так і на регіональному рівні, зокрема в межах окремих галузей, що унеможливує побудову ефективної національної моделі інноваційного розвитку. Разом із тим така модель не зможе бути впроваджена в тому випадку, коли кожне окреме підприємство, організація, установа, підкомплекс, галузь і регіон не перейде на інноваційний шлях розвитку. А отже, важливим питанням на сьогодні є аналіз стану науково-технічного потенціалу, з'ясування проблем та перспектив розробки та впровадження нововведень підприємствами регіону, зокрема підприємствами овочепродуктового підкомплексу.

Проблемам розробки ефективної інноваційної моделі розвитку нашої країни, побудови необхідного середовища для здійснення інноваційної діяльності, досягнення макроекономічної стабільності та розробки цілісної політики наукової діяльності присвячені праці багатьох вітчизняних вчених. Зокрема вагомий внесок у розвиток та дослідження цього питання внесли П.Т. Саблук [3], В.П. Ситник, М.Я. Дем'яненко, О.М. Шпичак, Зубець М.В. [1], Д.Ф. Харківський [4].

Проте розглянутим в недостатній мірі залишається цілий ряд питань у цій сфері і саме їм присвячена дана праця.

Постановка завдання. Метою даної статті є дослідження стану науково-технічного потенціалу підприємств Одеської області, з'ясування проблем і перспектив розробки та впровадження ними нововведень, зокрема забезпечення законодавчої підтримки вкладення державних і приватних інвестицій в підприємства, що займаються прикладними науковими розробками та здійснюють інноваційну діяльність.

Результати. Якщо розглянути основні

показники наукової діяльності Одеської області у 2000-2007 роках, то можна сказати, що на протязі останніх трьох років в області не тільки не спостерігалось суттєвого зростання обсягів наукової діяльності, але по низці найбільш важливих показників статистичні органи зафіксували падіння цих обсягів. Зокрема, кількість закінчених та прийнятих розробок у 2007 році в порівнянні з 2000 роком зменшились на 227 одиниць чи на 17%, а кількість розробок по створенню та вдосконаленню техніки – аж у 4 рази [2]. Майже відсутній показник одержання охоронних документів на новітні розробки за кордоном (у 2007 році – 1 одиниця), що, між іншим, свідчить або про конкурентнездатність цих розробок на міжнародному ринку, або, що більш ймовірно, - про відсутність сприятливої нормативно-законодавчої бази трансферту інтелектуальної власності за кордон, її захисту та про труднощі у патентуванні цих розробок для вітчизняних вчених та винахідників на міжнародному ринку високих технологій.

Тенденції розвитку, а точніше – регресу, наукової діяльності в області за досліджувані роки не тільки свідчать про необхідність прийняття негайних заходів для виправлення становища, але й про те, що сьогодні з'явилася та загострилася проблема належної організації імпорту нової техніки та технологій, без якого тепер вже не зупинити відставання в багатьох галузях економіки, в тому числі і в овочепродуктовому підкомплексі регіону. Але в зовнішньоторгівельному балансі області за 2007 рік навіть статті такої немає.

Що ж до джерел фінансування наукових та науково-технічних робіт в Одеській області (табл. 1), то загалом розробка та впровадження інновацій в промисловості області здійснюється майже на 100% за рахунок власних коштів підприємств, хоча в 2007 році у порівнянні з 2005 та 2006 роками, коли обсяг фінансування інноваційної діяльності в промисловості області складав 0,8 млн. грн., цей показник зріс до 2,9 млн. грн., проте стосовно приросту загальних обсягів інновацій в промисловості області відсоток державних коштів у 2007 році по відношенню навіть до 2006 р. впав на 0,2 пункти [2].

Сучасний стан справ в Україні такий, що й досі немає чіткої інноваційної політики. Держава фінансує близько 130 цільових комплексних програм, причому по 7% програм виділена третина необхідного фінансування, а по 33% - менше половини. Але більшість проектів ніколи не будуть завершені – вони морально застаріють, а це пов'язано з тим, що в країні законодавчо затверджено перелік із 120 пріоритетних напрямів інноваційної діяльності [3], а скорочення цього переліку до двох-трьох напрямів покращило б ефективність витрачання бюджетних коштів, тим більше, що на фінансування науки виділяється менш ніж 0,5% ВВП країни, хоча, як свідчить світова практика, біль-менш значний результат відчувається тоді, коли в науку інвестують не менше 3-4% ВВП країни.

**Розподіл обсягу фінансування інноваційної діяльності в промисловості області за 2000-2007 рр.
(у фактичних цінах)**

	2000 р.		2005 р.		2006 р.		2007 р.	
	млн. грн.	% до загального обсягу	млн. грн.	% до загального обсягу	млн. грн.	% до загального обсягу	млн. грн.	% до загального обсягу
Всього	3,1	100	88,9	100	129,0	100	741,2	100
За рахунок:								
- державного бюджету	-	-	0,8	0,9	0,8	0,6	2,9	0,4
- місцевих бюджетів	-	-	-	-	4,6	3,6	0,5	0,1
- власних коштів	3,1	100	77,4	87,0	114,4	88,6	735,2	99,2
- коштів вітчизняних інвесторів	-	-	10,7	12,1	-	-	-	-
- коштів інвесторів іноземних держав	-	-	-	-	-	-	-	-
- інших джерел	-	-	-	-	9,2	7,2	-	-
- кредитів	-	-	-	-	-	-	2,6	0,3

Отже, проблема державної фінансової підтримки інноваційних підприємств та інноваційних процесів, і, зокрема, в овочепродуктовому підкомплексі, на наш погляд, пов'язана не тільки з використанням ефективних технологій фінансової підтримки, при яких бюджетні кошти не розкрадаються, а ефективно використовуються, але й точного визначення «крапок» державного фінансування та кредитування інноваційного циклу. Якщо їх правильно визначити, то невеликі за обсягом державні кошти, вкладені в «крапки» інноваційного зростання, можуть привести до значного мультиплікаційного економічного ефекту. Певною мірою визначити ці «крапки» державного впливу дає змогу аналіз структури інноваційних витрат в господарському комплексі області за 2007 рік, з якого видно, що основна частина інноваційних витрат (більше $\frac{3}{4}$ витрат на всіх етапах інноваційного процесу) – це витрати, спрямовані на придбання машин, обладнання установок, тобто на капітальні витрати з метою впровадження інновацій. Але на етапі досліджень та розробок ці витрати складають лише 2,7% загальної суми всіх витрат на здійснення новаційно-інноваційного процесу. Зазначимо, що в США та Японії саме витрати на дослідження та розробки займають найбільшу питому вагу в структурі всіх інноваційних витрат [4]. Тому на етапі досліджень (фундаментальних, прикладних) держава і повинна застосовувати в повній мірі інструменти підтримки та стимулювання новаційних та інноваційних процесів, бо саме на цьому етапі визрівання новацій інноваційна діяльність є найбільш затратною і ризикованою, оскільки точно невідомо, який в результаті буде комерційний, соціальний або науковий ефект. І чи взагалі стане новація інновацією.

На наш погляд, необхідним в широких масштабах має бути втручання держави і на етапі

комерціалізації результатів досліджень та розробок як досить затратної та слабкої ланки інноваційної діяльності в Україні. Адже затрати на першому етапі інноваційної діяльності мають в кінцевому разі окупитись. Окрім того, затримка в комерціалізації новацій проводить до їх швидкого знецінення.

Що ж до науково-технічного потенціалу області у сфері АПК, то він є досить значним, особливо у сфері рослинництва та насінництва, зокрема такі організації, установи та підприємства, як Південний науковий центр, Південний біотехнологічний центр у рослинництві, Селекційно-генетичний інститут, Національний центр насіннезнавства та сортовивчення, Одеська філія інституту землеустрою, АТ закритого типу «Науково-виробниче об'єднання «Харчпромавтоматика», Головне спеціальне конструкторсько-технологічне бюро ґрунтообробних машин та ін. виконують науково-технічні роботи та мають розробки до впровадження. Проте очевидним є й те, що цей потенціал у сфері вирощування та переробки овочів в цілому потужно не виглядає, окрім того нематеріальні активи підлягають швидкому зношенню (має місце моральний знос) навіть тоді, коли не використовуються. Це дає змогу зробити висновок про те, що основну кількість розробок у сфері овочепродуктового підкомплексу до впровадження, слід шукати за межами області, або й навіть за межами країни.

Подальший аналіз умов інноваційної діяльності у сфері овочепродуктового підкомплексу (інноваційного клімату) доцільно проводити у таких напрямках, як сучасний стан науки та інноваційної діяльності в регіоні, структура наукових організацій, підготовка наукових кадрів, науковий потенціал, фінансування науки за джерелами та секторами науки, результативність діяльності науки в підгалузях та в цілому по Одеському регіону.

Наукові кадри Одеської області

Показник	1995 р.	2000 р.	2005 р.	2006 р.	2007 р.
Кількість працівників, які виконують наукові та науково-технічні роботи	10299	6844	5328	5045	4767
Кількість спеціалістів, які виконують наукові та науково-технічні роботи, у тому числі мають науковий ступінь	7656	4265	3459	4124	4005
- доктора наук	141	134	142	149	144
- кандидата наук	887	632	605	611	605
Кількість працівників, які виконують наукові та науково-технічні роботи за сумісництвом, у тому числі мають науковий ступінь	3846	5213	4544	5677	5648
- доктора наук	447	537	531	595	632
- кандидата наук	1720	2617	2051	2385	2518

Хотілося б звернути увагу на стан наукової діяльності регіону, оскільки саме вона є однією з провідних галузей в економіці Одеської області, причому на сьогодні на території області функціонує 72 організації, які виконують дослідження та розробки більш як в 10 галузях науки. Окрім того, число організацій, які виконують наукові та науково-технічні роботи, в останні роки практично не змінилося. Проте продовжується тенденція скорочення чисельності працівників наукових організацій, яке супроводжується змінами їх розмірів та структури. Якщо у 1996 році число працівників у розрахунку на одну організацію становило 109 осіб, у 2001 році – 89, то у 2007 – 66 осіб. Щодо якісного складу наукового потенціалу області, то він залишає бажати кращого, адже в 2007 році у порівнянні із 1995 роком кількість працівників, які займалися науковими та науково-технічними роботами скоротилась більше ніж у 2 рази, але майже у 1,5 рази зросла кількість науково-технічних працівників, які працюють за сумісництвом (з них спеціалістів із науковим ступенем – на 45%) [2].

Висновки. Підсумовуючи все вищевикладене можна сказати, що науково-технічний потенціал Одеської області значний і у великій мірі зосереджений на підприємствах харчової промисловості, до яких належать і овочеві підприємства, проте за рахунок того, що й досі чітко не визначено певного шляху інноваційного розвитку країни та

основних завдань інноваційної політики, інноваційна діяльність на сьогодні фінансується головним чином за рахунок власних коштів інноваційних підприємств країни, тому головною її рисою є розширення асортименту харчової продукції, зокрема таких її видів, які вже відомі в світі, але є новими для українських підприємств, що є імітацією інновацій, а не піонерною продукцією. Але для того щоб вивести країну на принципово новий рівень інноваційного розвитку цього не достатньо.

Проблема державної фінансової підтримки інноваційних підприємств та інноваційних процесів, і, зокрема, в овочепродуктовому підкомплексі, на наш погляд, пов'язана не тільки з використанням ефективних технологій фінансової підтримки, при яких бюджетні кошти не розкрадаються, а ефективно використовуються, але й точного визначення «крапок» державного фінансування та кредитування інноваційного циклу. Щодо формування портфеля об'єктів інтелектуальної власності, «ноу-хау» та інноваційних проектів овочевих підприємств, то тут необхідним є розширення трансферту технологій шляхом їх імпорту із-за меж області – не тільки внутрішнього національного ринку інтелектуальних ресурсів, але, й перш за все – з зовнішнього ринку. Проте відповідної інфраструктури для експорту-імпорту технологій овочевими підприємствами на регіональному рівні поки що не створено.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Зубець М.В. Прогрес агропромислового комплексу України на базі інноваційних технологій // Затвердження інноваційної моделі розвитку економіки України. Матер. наук.-практ. конф. – К.: НТУУ «КПІ», 1999. – 335 с.
2. Одеська область: статистичний щорічник за 2007 рік. - Одеса: Держкомстат України, 2008. -534с.
3. Саблук П.Т. Проблеми забезпечення дохідності агропромислового виробництва в Україні в постіндустріальний період // Економіка АПК. – 2008. - №4. – С. 19-37.
4. Методичні рекомендації з розробки стратегії інноваційного розвитку підприємств АПК. За редакцією Харківського Д.Ф./ Одеса, „Інвац” 2006 - 32 с.

